

Porážení hospodářských zvířat

Pro uvedení masa na trh (prodej)

Pro vlastní spotřebu (domácí porážka)

Nouzové usmrcení (utracení)

Porážka na schválených jatkách

- Jatka musí být schválena krajskou veterinární správou
- Na jatkách probíhá úřední veterinární prohlídka zvířat
- Maso může na trh v celé EU
- Jatky, které poráží více než 1 000 VDJ nebo 150 000 kusů drůbeže musí mít pracovníka pro řádné zacházení se zvířaty

Porážka zdravého zvířete v hospodářství (na pastvině)

- Chvatel musí mít smlouvu s jatkami
- Jatka musí požadovat o schválení porážecího místa v hospodářství
 - Tělo poraženého a vykvrveného zvířete musí být zpracováno na jatkách
- Při porážení musí být přítomen úřední veterinární lékař
 - Osoba provádějící porážku musí mít osvědčení o odborné způsobilosti k porážení zvířat
- Skot lze na základě povolení od KVS porazit zastřelením

Nutná porážka (porážka zraněného zvířete)

- K porážení zvířete je nutné osvědčení o odborné způsobilosti
- Usmrcení a vykvrvené zvíře se musí přepravit na jatky
- Ke zvířeti musí být kromě informací o potravinovém řetězci přiloženo potvrzení soukromého veterinárního lékaře, že maso nepředstavuje riziko pro lidské zdraví

Porážka drůbeže a králíků v registrovaném provozu

- Do 10 000 ks ročně lze porazit v zařízení, které je registrované u KVS
- Zvířata a maso nejsou prohlédnuty úředním veterinárním lékařem
- Maso lze uvádět na trh pouze v rámci kraje a kraje sousedního nebo do 100 km od místa produkce
- K porážení je nutné osvědčení o odborné způsobilosti

Dodávání masa drůbeže a králíků v malém množství (prodej ze dvora)

- Chovatel může porazit do 2 000 kusů ročně
- Prodávat může pouze přímo konečnému spotřebiteli, místnímu maloobchodu nebo na trhu

Skot

- Chovatel může porazit nejvýše 2 velké dobytčí jednotky ročně
- Skot musí být mladší než 72 měsíců
- Porážku je nutné elektronicky oznámit 3 dny předem
- K porážení je nutné osvědčení o odborné způsobilosti

Velká farmová zvěř

- Porážku je nutné elektronicky oznámit 3 dny předem
- KVS může povolit porážku zastřelením
- K porážení je nutné osvědčení o odborné způsobilosti

Prasata

- K porážení je nutné osvědčení o odborné způsobilosti

Drůbež a králíci

- K porážení zvířete není nutné osvědčení o odborné způsobilosti

- K usmrcení zvířete není nutné osvědčení o odborné způsobilosti, nicméně usmrcení musí být provedeno bez zbytečného utrpení zvířete
- Maso nelze použít pro lidskou spotřebu

1. Porážka na schválených jatkách

Provozovatel musí před zahájením činnosti požádat krajskou veterinární správu o schválení jatek. Požadavky na schválení jatek jsou podrobněji rozvedeny [zde](#).

Před porážením a při porážení je na jatkách přítomen úřední veterinární pracovník, jehož hlavní úlohou je zajistit, že jsou porážena pouze zvířata, jejichž maso je vhodné pro lidskou spotřebu.

Maso ze schválených jatek je možné uvést na trh celé EU.

Porážení na schválených jatkách lze rozdělit na

a. Normální porážku zdravého zvířete

Nejběžnější způsob porážky na jatkách. Jatky se stanou majitelem zvířete a masa.

b. Porážku ve mzdě / ve službě

Případy, kdy chovatel zvířete zaplatí provozovateli jatek za porážení zvířete a s tím spojené služby. Majitelem masa zůstává chovatel.

Provozovatel jatek musí oznámit písemně nebo prostřednictvím informačního systému Státní veterinární správy do 24 hodin od provedení porážky krajské veterinární správě porážku skotu nebo prasat, pokud jsou maso nebo orgány určeny k dodání zpět chovateli; v oznámení uvede druh a počet poražených kusů a osobu, které maso nebo orgány dodal.

Využití takto získaného masa:

- 1) Chovatel převezme maso na jatkách a maso použije k osobní spotřebě ve vlastní domácnosti. **Toto maso není dovoleno uvádět dále na trh.**
- 2) Má-li však chovatel v úmyslu toto maso prodávat (uvádět na trh), pak je nezbytné mít pro tento účel nejméně registrované zařízení – prodejnu (vč. pojízdné), popř. s bourárnou (řeznictví) ze kterého bude toto maso prodáváno či jinak nabízeno konečnému spotřebiteli (vč. tzv. „zaměstnaneckých balíčků“/benefitů).
- 3) Další možností je maso prodávat (předávat) konečnému spotřebiteli pouze z jiného (u KVS) registrovaného zařízení. Takovou možností může být např. výdej masa přímo z jatek (jsou-li na to přizpůsobeny). I v tomto případě však chovatel potřebuje registraci u krajské veterinární správy – registrace osoby podílející se na uvádění živočišných produktů na trh.

c. Porážení nemocných, vyčerpaných nebo zraněných zvířat (zákon č. 246/1992 § 5b)

Pokud je přežívání nemocného, vyčerpaného nebo zraněného zvířete spojeno s jeho nepřiměřeným utrpením, provede se jeho porážka nebo utracení na místě, kde k nemoci, vyčerpání nebo zranění zvířete došlo.

Pokud chovatel hodlá přepravovat nemocné, vyčerpané nebo zraněné zvíře k porážce na jatkách, je povinen si vyžádat vyšetření a **zhodnocení jeho stavu soukromým veterinárním lékařem**, který způsobilost zvířete pro přepravu posoudí a v případě souhlasu **uvede tuto skutečnost v informacích o potravinovém řetězci**. Chovatel je povinen se před započatím přepravy uvedeného zvířete přesvědčit, že zvíře bude na jatkách přijato, a teprve potom může přepravu zahájit; při tom provede opatření, aby zvíře bylo přepravováno šetrně, nejkratší cestou a na nejbližší jatky. Délka cesty nesmí překročit 100 km.

SVS připravila [vzor formuláře pro soukromé veterinární lékaře](#), který stačí vyplnit a přiložit k informacím o potravinovém řetězci.

Zvířata, která nejsou schopna pohybu, nesmí být dále přepravována nebo na místo porážení, utrácení nebo usmrcení, vlečena. Taková zvířata musí být usmrcena tam, kde leží.

2. Porážka zdravého zvířete v hospodářství (na pastvině) (nařízení (ES) č. 853/2004 příloha III oddíl I kapitola VIa, zákon č. 166/1999 Sb. § 21 odst. 10)

Porážku až tří kusů skotu, jiného než bizoni, až tří lichokopytníků, až šesti prasat nebo až devíti ovcí nebo koz lze při stejné příležitosti provést v hospodářství, ze kterého zvířata pocházejí, **pokud je toto hospodářství schválené krajskou veterinární správou jako tzv. detašované pracoviště jatek**. Žádost o schválení podává provozovatel jatek a schvaluje krajská veterinární správa místně příslušná k jatkům. Krajská veterinární správa může povolit porážku **skotu** střelnou zbraní.

Střelná zbraň s volným projektilem musí způsobit smrt v důsledku těžkého a nevratného poškození mozku vyvolaného nárazem a penetrací jednoho nebo více projektilů.

Porážku musí provádět odborně způsobilá osoba.

Střelba se provádí ze vzdálenosti 5 – 30 m, při vzdálenosti 10 a více metrů je nezbytné, aby měl střelec vyvýšené stanoviště, které umožní míření směrem k zemi (úhel cca 10°, tak aby střela skončila v zemi, jinak může letět až 1 500 m daleko). K porážení používat výhradně opakovací zbraň (pro případ nutnosti druhé střely). K dispozici musí být vždy i náhradní zařízení k provedení omráčení (např. přístroj s upoutaný projektilem).

Porážení musí probíhat mimo dohled veřejnosti.

Mezi jatkami a vlastníkem zvířete určeného k porážce musí být sjednáno ujednání; náležitosti ujednání stanoví § 21 odst. 9 zákona č. 166/1999 Sb., veterinární zákon.

Jatky nebo vlastník zvířat určených k porážce musí informovat úředního veterinárního lékaře nejméně tři dny před datem a časem plánované porážky zvířat, a to prostřednictvím informačního systému Státní veterinární správy.

Úřední veterinární lékař, který u zvířete určeného k porážce provádí prohlídku před porážkou, musí být v době porážky přítomen.

Poražená a vykrvená zvířata musí být přepravena přímo na jatky hygienicky a bez zbytečného odkladu; na místě smí být za dozoru úředního veterinárního lékaře odstraněny žaludek a střeva; další úprava nesmí být provedena; všechny odstraněné vnitřnosti musí být s poraženým zvířetem přepraveny na jatky a musí být identifikovány jakožto patřící ke každému jednotlivému zvířeti.

Pokud mezi okamžikem porážky prvního zvířete a okamžikem příjezdu poražených zvířat na jatky uplynou více než dvě hodiny, musí být poražená zvířata zchlazena; pokud to klimatické podmínky dovolují, není aktivní zchlazení nezbytné.

Vlastník zvířete musí předem informovat jatky o plánované době příjezdu poražených zvířat, s nimiž se musí po příjezdu na jatky naložit bez zbytečného odkladu.

Vedle informací o potravinovém řetězci, musí poražená zvířata na jatky doprovázet úřední osvědčení, nebo musí být toto osvědčení v jakémkoli formátu odesláno předem.

3. Nutná porážka (porážka zraněného zvířete) (nařízení (ES) č. 853/2004 příloha III oddíl I kapitola VI)

Pokud jinak zdravé zvíře není schopno přepravy na jatky, aniž by mu tím bylo působeno nepřiměřené utrpení, může být poraženo a vykřveno v hospodářství. Tělo musí být přepraveno na jatky hygienicky a bez zbytečného odkladu. Na místě smí být odstraněny žaludek a střeva; další úprava nesmí být provedena. Všechny odstraněné vnitřnosti musí být s poraženým zvířetem přepraveny na jatky a musí být identifikovány jakožto patřící k uvedenému zvířeti.

Porážku musí provádět odborně způsobilá osoba. Odborná způsobilost dle § 5a zákona na ochranu zvířat není nutná, pokud se jedná o nouzové usmrcení – maso zvířete pak ale nesmí být použito pro lidskou spotřebu. Usmrcení musí vždy proběhnout tak, aby zvířeti nezpůsobilo zbytečné utrpení.

Pokud mezi porážkou a přepravou na jatky uběhnou více než 2 hodiny, musí být tělo poraženého zvířete zchlazeno. Pokud to klimatické podmínky dovolují, není aktivní zchlazení nezbytné.

K poraženému zvířeti musí být při dodání na jatky přiloženy informace o potravinovém řetězci.

Poražené zvíře musí na jatky doprovázet [úřední osvědčení](#) schváleného [veterinárního lékaře](#), nebo musí být toto osvědčení v jakémkoli formátu odesláno předem.

4. Porážka drůbeže a králíků v registrovaném provozu

Chovatel drůbeže a/nebo králíků může požádat krajskou veterinární správu o registraci podniku na porážení drůbeže a/nebo králíků pokud

- je zařízení, ve kterém probíhá porážení vzdáleno nejvýše 50 kilometrů od místa chovu,
- ročně se porazí nejvýše 10 000 kusů drůbeže a/nebo králíků, jsou porážena pouze zvířata z vlastního chovu.

K tělům poražené drůbeže a králíků nebo masu z nich musí být připojeno dobře viditelné a čitelné upozornění „Maso není veterinárně vyšetřeno – určeno po tepelné úpravě ke spotřebě v domácnosti spotřebitele“.

Získané maso musí být prodáno v místě porážky, nejvýše 35 % skutečně získaného masa může být dodáno jinému maloobchodu (včetně stravovacího zařízení), který se však musí nacházet na území stejného nebo sousedního kraje, nebo nejvýše ve vzdálenosti do 100 km od podniku (v případě hlavního města Prahy za sousední kraje považují rovněž kraje, které sousedí se Středočeským krajem).

5. Dodávání masa drůbeže a králíků v malém množství (prodej ze dvora)

Prodeji malého množství masa králíků a drůbeže se věnuje zvláštní část [internetových stránek Státní veterinární správy](#) a [brožura Státní veterinární správy k požadavkům na zpracování vlastní produkce a prodej malého množství vlastních produktů](#)

6. Domácí porážka skotu (zákon č. 166/1999 Sb. § 21 odst. 2 – 6)

Jatečná zvířata s výjimkou skotu staršího 72 měsíců, koní, oslů a jejich kříženců mohou být porážena v hospodářství chovatele, jsou-li jejich maso a orgány určeny pouze pro spotřebu v domácnosti chovatele (domácí porážka). Toto maso a orgány podléhají veterinárnímu vyšetření, stanoví-li tak krajská veterinární správa se zřetelem k nakažové situaci.

Chovatel skotu, který chce ve svém hospodářství porazit skot, musí 3 dny před provedením porážky krajské veterinární správě zaslat [ohlášení s uvedením data porážky](#). Chovatel může porazit nejvýše 2 velké dobytčí jednotky podle nařízení vlády upravujícího podmínky provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření ročně. Porážky skotu podléhají namátkovým a nediskriminačním kontrolám, při kterých se sleduje zejména to, zda nedochází k týrání zvířete a jak bylo naloženo s nepoživatelnými částmi těla poraženého zvířete. Chovatel skotu musí navíc splnit své povinnosti ohledně registrace individuálně označovaných zvířat.

Velké dobytčí jednotky:

- skot ve věku nad 24 měsíců 1,0
- skot ve věku nad 6 měsíců do 24 měsíců 0,6
- skot ve věku nad 1 měsíc do 6 měsíců 0,2

Porážku musí provádět osoba s osvědčením o odborné způsobilosti k porážení zvířat.

Domácí porážku skotu nelze provést zastřelením.

Pozn.: Chovatel může doma porazit prase a získané produkty spotřebovat ve své domácnosti bez nutnosti informovat o tom Státní veterinární správu.

Podrobnější informace k domácí porážce jsou uvedeny v [brožuře Státní veterinární správy k požadavkům na zpracování vlastní produkce a prodej malého množství vlastních produktů](#).

7. Domácí porážka velké farmové zvěře

Chovatel, který chce ve svém hospodářství porazit velkou farmovou zvěř, musí 3 dny před provedením porážky krajské veterinární správě zaslat [ohlášení s uvedením data porážky](#).

Porážku musí provádět osoba s osvědčením o odborné způsobilosti k porážení zvířat.

K domácí porážce velké farmové zvěře lze použít střelnou zbraň, pokud to krajská veterinární správa povolí.

Odborná způsobilost k porážení zvířat

ODBORNÁ ZPŮSOBILOST PRO ZACHÁZENÍ SE ZVÍŘATY PŘI PORÁŽENÍ

Za osvědčení o odborné způsobilosti k porážení zvířat se považuje doklad o dosažení z některého ze vzdělání uvedených níže pod bodem 1.

1. Odborná způsobilost dle § 5a zákona na ochranu zvířat proti týrání získaná vzděláním:

- střední vzdělání s výučním listem v oboru řezník,
- střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru technologie potravin,
- střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru veterinářství nebo vyšší odborné vzdělání v oboru veterinářství, nebo
- vysokoškolské vzdělání na vysoké škole, která uskutečňuje studijní programy v oblasti veterinárního lékařství a hygieny nebo v oblasti zemědělství se zaměřením na veterinární oblast,
- nebo kurzem dle [národní soustavy kvalifikací](#).

Tato odborná způsobilost opravňuje k porážení zvířete pro účely lidské spotřeby.

2. Odborná způsobilost podle § 2 vyhlášky č. 22/2013 Sb., kterou lze získat kurzem organizovaným Českým svazem zpracovatelů masa nebo pro drůbež Sdružením drůbežářských podniků. Tato odborná způsobilost opravňuje pouze podílet se na úkonech souvisejících s porážením zvířat na jatkách, nikoli jejich porážení (tzv. navěšovači a/nebo popoháněči).

Pro nouzové usmrcení se odborná způsobilost nevyžaduje (viz článek 1 odst. 2 nařízení (ES) č. 1099/2009). Nicméně i při nouzovém usmrcení musí být zvíře ušetřeno veškeré zbytečné bolesti, úzkosti nebo utrpení.

PRACOVNÍK PRO ŘÁDNÉ ZACHÁZENÍ SE ZVÍŘATY (WELFARE OFFICER)

Jatka, která poráží více než 1 000 velkých dobytčích jednotek nebo 150 000 kusů ptáků nebo králíků musí zaměstnávat jednoho nebo více pracovníků pro řádné zacházení se zvířaty, tzv. "animal welfare officer".

„velkou dobytčí jednotkou“ se rozumí standardní měřicí jednotka umožňující sdružení různých kategorií hospodářských zvířat za účelem jejich porovnání. Dospělý skot a koňovití: 1 VDJ; ostatní skot: 0,5; prasata přes 100 kg: 0,2; ostatní prasata: 0,15; ovce a kozy: 0,1; jehňata, kůzlata a selata do 15 kg: 0,05 VDJ.

Pracovník pro řádné zacházení se zvířaty musí být odborně způsobilý v souladu s § 5a zákona č. 246/1992 Sb. (viz výše) a musí obdržet osvědčení o absolvování kurzu dle § 2 odst. 3 vyhlášky č. 22/2013 Sb., organizovaném [Veterinární univerzitou Brno](#). Osvědčení má platnost 7 let.